

ЗБОРНИК

ИСТОРИЈСКИХ МУЗЕЈА СРБИЈЕ

УРЕБИВАЧКИ ОДБОР

Петар Качавенда (председник), Гојко Лавевић, Владимира Стојанчевић,
Момчило Спремић, Станко Приша, Младен Кумовић, Борђе Митровић,
Небојша Дамњановић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

Гојко Лавевић

СЕКРЕТАР УРЕБИВАЧКОГ ОДБОРА

Небојша Дамњановић

Београд, 1992. год.

Издавач: Историјски музеји Србије, Редакција и администрација:
Београд, Немањина 24, тел. 643-731

Средства за Зборник обезбедило је Министарство културе
Републике Србије

Штампа: „Космос“, Београд, Светог Саве 16—18

САДРЖАЈ = CONTENTS

Чланци, расправе, прилози — Articles, treatises, contributions — —	7
Фрушка горска манастири у историји српског народа — Лазар Ракић Die Klöster von Fruška Gora in der Geschichte des serbischen Volks — Lazar Rakić — — — — —	21
Писма Вука Караџића, Ф. П. Аделунту — Неберекутина Ј. В., Петров Ф. А. — — — — —	23
Vuk Karadžić's letters to F. P. Adelung — Neberekutina J. V., Petrov F.A. — — — — —	40
Посредни источници за историју здравства у Србији — Драган Трифуновић Intermediary sources for the history of the public health in Serbia — Dragan Trifunović — — — — —	41
Положај српског становништва гњиланске казе под османском влашћу у последњој деценији XIX века — Милован Секулић Situation of the Serbian population in the casa of Gnjilane under the Ottoman rule in the last decade of the 19 th century — Milovan Sekulić — — — — —	51
Мисија луковника Хантера у Србији 1915. године — Милан Грба Colonel Hunter's mission in Serbia in 1915 — Milan Grba — — —	74
Из музеологије — From the science of museums	
Каталог збирке рударских алатки у Историјском музеју Србије — Петар Поп-Лазић — — — — —	75
Catalogue of the collection of miners' tools in the Historical Museum of Serbia — Petar Pop-Lazić — — — — —	101
Како се заштитити од сталних поставки — Борислав Шурдић — — How to protect oneself from permanent displays — Borislav Šurdić — —	106
Анали — Annals	
Говор академика Симе Цирковића на отварању изложбе Историјског музеја Србије „Косовска битка 1389. године“ — — —	107
Speech of the academician Sime Cirković at the opening of the exhibition of the Historical Museum of Serbia „The Battle of Kosovo in the year 1389“ — — — — —	114

Доситеј, просветитељ и филозоф — Говор Миодрага Стојановића при промоцији књиге Андрије Б. К. Стојковића, Животни пут Доситеја Обрадовића — — — — —	119
Dositej, enlightener and philosopher — Speech of Miodrag Stojanović at the promotion of Andrija B. K. Stojković's book, The Life way of Dositej Obradović — — — — —	119
Говор Радоша Љушића, О српској револуцији, поводом 185-годиш- њице Првог српског устанка — — — — —	123
Speech of Radoš Ljušić, On the Serbian Revolution, on the occasion of the 185 th anniversary of the First Serbian Insurrection — —	123
Говор Мирослава Борђевића на отварању изложбе Историјског му- зеја Србије „Србија 1914. године“ — — — — —	131
Speech of Miroslav Đorđević at the opening of the exhibition of the Historical Museum of Serbia »Serbia in 1914« — — — — —	131
Реч Андреја Митровића приликом отварања изложбе Историјског музеја Србије — Србија 1915. год. — — — — —	135
Speech of Andrej Mitrović at the opening of the exhibition of the Historical Museum of Serbia — Serbia in 1915. — — — — —	135

ПОВОДОМ ОВОГ БРОЈА ЗБОРНИКА

Историјски музеј Србије, који је основан и почeo да ради 20. II 1963. године, концепцијом свог развоја и делатности предвидeo је и издавање годишњег Зборника радова са темама из историје српског народа и државе у свим периодима његове историје. Пре оснивања Историјског музеја Србије у Београду је од 1954. године постојao и радио у Конаку кнеза Милоша Обреновића у Топчидеру Музеј првог српског уstanка, који је издавао и свој часопис под именом Зборник Музеја Првог српског уstanка са темама посвећеним српској историји у периоду коме је Музеј био посвећен, као и питањима из уже музејске проблематике. У времену од 1959—1965. године објављена су четири броја овог Зборника. Како је оснивањем Историјског музеја Србије његовом концепцијом обухваћена и тематика којом се бавио Музеј првог српског уstanка, извршена је 1966. године интерпретација ова два музеја, односно припајање Музеја првог српског уstanка Историјском музеју Србије. После тога престао је даље да излази Зборник Музеја првог српског уstanка, а као његов наставак излази 1968. године број 5 под називом Зборник Историјског музеја Србије. Последњи број овог Зборника, број 25, објављен је за 1988. годину. Од тада, због финансијских разлога долази до трододишњег застоја. Са овим 26-тим бројем Зборник наставља са истражењем, али сада као часопис који објединjuјe све историјске музеје под именом Зборник историјских музеја Србије. Како је досадашњи Зборник историјског музеја Србије својом концепцијом и садржајем, објављујући студије, расправе, чланке и друге прилоге из историје српског народа и државе у свим историјским периодима — од најранијих времена до данас, затим прилоге из музеологије, а у одељку „Анали“ и најважније податке о делатности самог Музеја, стекао значајан утицај како у земљи, тако и у иностранству где је стизао путем размене са бројним научним и културним институцијама, одлучено је да се овај часопис, сада као заједничко гласило историјских музеја Србије, не мења ни концепцијски ни по форми, а да се нумерира истог настави на досадашњу нумерацију.

Позивамо све научне, културне и друге јавне раднике у земљи и иностранству да својим научним и спручним прилозима из историје српског народа и његових веза и односа са другим државама и народима, као и прилозима из музеологије, допринесу даљем излажењу Зборника и побољшању њиховог квалитета.

УРЕБИВАЧКИ ОДБОР